

Dziekanat
Wydziału Wojskowo-Lekarskiego
wpłynęło dn. 30. 05. 2017
podpis *On* l.dz. 1018

UNIwersytet Medyczny IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCLAWIU

Katedra i Zakład Anatomii Prawidłowej

dr hab. Bohdan Gworys, prof. nadzw.

O c e n a

**Rozprawy doktorskiej lek. Grzegorza Wysiadeckiego na temat:
„Zmiany w koncepcjach przedstawiania anatomii ciała ludzkiego
począwszy od XV wieku do czasów współczesnych”**

Rozprawa doktorska lek. Grzegorza Wysiadeckiego stanowi niezwykle obszerne studium analizujące anatomie ciała ludzkiego w ujęciu uczonych i artystów od czasów przedhistorycznych aż do współczesności. Temat rozprawy jest poprawnie wybrany, jest aktualny i posiada niezaprzeczalną wartość poznawczą nie tylko dla specjalistów anatomów, plastyków i historyków, ale także dla przeciętnego czytelnika interesującego się historią kultury. Dotychczas w Polsce zagadnienia te nie były opracowane tak szczegółowo i nie obejmowały tak rozległej części historii kultury. Z tego względu, praca ma charakter nowatorski i stanowi podstawę oraz propozycję dalszych badań w tym zakresie. W mojej opinii autor wykazał zbyt dużą skromność formując tytuł rozprawy. W rozdziale I. p.t. „Rys historyczny” na 35 stronach tekstu opisuje anatomie ciała ludzkiego w okresach przedhistorycznych, a także opisy zawarte w Starym Testamencie. Opisuje także wgląd w budowę ludzkiego ciała w starożytności, w starożytnym Egipcie, Grecji i Mezopotamii. Sądzę więc, że w trakcie oddawania pracy do druku należałoby poszerzyć tytuł dysertacji. Proponuję na przykład: „Ewolucja poglądów i historia koncepcji anatomicznych w malarstwie i rzeźbie”.

Rozprawa doktorska została bardzo starannie przygotowana, zarówno jej strona edytorska jak i merytoryczna. Zadbano o jasne, zwarte i przystępne przedstawienie omawianych zagadnień. Autor, dzięki specyfice tematu oraz możliwościom zastosowanej metodologii trafnie i znakomicie przedstawił i udokumentował swoje możliwości badawcze, co ma znaczenie dydaktyczne dla specjalistów, ale także dla zawodowych plastyków i dla plastyków amatorów zainteresowanych budową ciała ludzkiego. Uważam, że jest to jeden z bardzo ważnych walorów recenzowanej pracy, dlatego należy nie bacząc na nieco większe koszty wydać recenzowaną pracę w wersji oryginalnej, to znaczy z kolorowymi rycinami i szczegółowymi opisami tych rycin. Praca jest tego warta i dlatego jej druk, a także podanie jej do wglądu społecznego jest ze wszech miar wskazane.

Rozprawę zredagowano według typowego schematu dla prac empirycznych. Recenzowana praca ma jednakże charakter przeglądowy, dlatego zastosowany schemat czytelnik odbierać może jako sztuczny i źle dobrany do charakteru publikacji. Proponuję usunąć tytuły rozdziałów „Materiał i metody” oraz „Struktura pracy”, a tekst w tych rozdziałach zawarty włączyć do rozdziałów sąsiednich. Podobne uwagi mam do rozdziału „Wnioski” (który nie został umieszczony w spisie treści). Rozdział ten nie mieści się w ramach tej pracy ze względów opisanych powyżej. Także usunął bym rozdział „Dodatek”, który zawiera tylko tytuł. Tytuły i treść pozostałych rozdziałów poczynając od „Wstępu” a kończąc na „Epilogu” są poprawnie sformułowane i znakomicie opisane. Uwagę zwracają szczególnie bardzo bogate i zawierające wyczerpujące informacje podpisy pod kolejnymi rycinami. To znakomicie wzbogaca tekst rozprawy i przybliża czytelnikowi szczegółową wiedzę na temat omawianego tematu.

Praca doktorska lekarza Grzegorza Wysiadeckiego liczy 352 strony w dwóch tomach i podzielona została na 6 rozdziałów:

1. Wstęp
2. Rys historyczny
3. Początki rewolucji naukowej w anatomii
4. Zmieniające się konwencje estetyczne w ukazywaniu anatomii człowieka
5. Od traktatów anatomicznych do medycznych hologramów – portfolio ilustracji anatomicznej począwszy od XIX wieku
6. Podsumowanie

W każdym rozdziale podział na podrozdziały ułatwia czytelnikowi poruszanie się w tekście dysertacji i wybranie interesujących go wątków.

W rozprawie umieszczono także streszczenie w języku polskim i angielskim, króciutki „Epilog” oraz spis rycin (zawierający 196 pozycji !!) i pozytywną opinię o pracy wydaną przez Komisję Bioetyki Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Na osobną wzmiankę zasługuje rozdział „Piśmiennictwo”. Autor umieścił w nim 88 pozycji druków zwartych; 331 opracowań książkowych i artykułów oraz 8 haseł internetowych. Najstarsze źródło pochodzi z roku 1493 jest to „Fasciculo de medicina” Johanna de Kethama. Piśmiennictwo dobrane zostało bardzo starannie i profesjonalnie przedstawione. Praktycznie wszystkie pozycje zostały wykorzystane w tekście pracy.

Na zakończenie przedstawiam kilka uwag technicznych, które nie wpływają na moją bardzo wysoką ocenę przedstawionej pracy, a poczynione są jedynie z obowiązku recenzenta:

Str. 35 – Jest: ..przełyk, wraz z jego początkiem w jamie ustnej. Powinno być: .. przełyk, wraz z jego początkiem w gardle.

Str. 36 – Jest: ..dno komory czwartej (łac. *calamus scriptorius*, czyli „pióro pisarskie” – zachyłek przedni komory IV,.. Powinno być: ..dno komory czwartej (łac. *fossa rhomboidea*, czyli dół równoległoboczny), zachyłek tylny komory IV (łac. *calamus scriptorius*, czyli pióro pisarskie..

Str. 78 – Jest: .. „gałąź” żyły odpromieniowej kończąca się pomiędzy kciukiem a palcem wskazującym. Natomiast druga z żył kończy się w okolicy palca środkowego,.. Powinno być: .. „gałąź” żyły odpromieniowej zaczynająca się pomiędzy kciukiem a palcem

wskazującym. Natomiast druga z żył zaczynająca się po stronie promieniowej palca środkowego,...

Str. 124 – Jest: .. Ryciny datowane na lata 1930-1932... Powinno być: ..Ryciny datowane na lata 1530-1532...

Str. 144 – Jest:.. *Dialogus de re medica* z 1949 roku.. Powinno być: ..*Dialogus de re medica* z 1549 roku...

Str. 177 -Jest:.. W okolicy stoku.. Powinno być:.. W sąsiedztwie stoku.. (nie ma okolicy stoku)

Str. 245 – Jest: .. Na rycinie (a).. Powinno być: .. Na rycinie (b)..

Str. 269 – Jest: Przykładem cechy mającej rozkład normalny jest wzrost.. Powinno być: Przykładem cechy mającej rozkład normalny jest wysokość ciała..

Str. 288 – Jest: ..penisa.. Powinno być:.. prącia.. (penis to miano łacińskie, nie odmienia się po polsku)

Str. 288 – Jest:.. na przełomie XVIII i XIX wieku, kiedy to William Hunter w 1974 roku... Powinno być:.. na przełomie XVIII i XIX wieku, kiedy to William Hunter w 1774 roku..

Str. 293 – Jest: ..Na rycinach (b) i (d).. Powinno być:.. Na rycinach (c) i (d)..

Reasumując, uważam, że rozprawa lek. Grzegorza Wysiadeckiego na temat: „Zmiany w koncepcjach przedstawiania anatomii ciała ludzkiego począwszy od XV wieku do czasów współczesnych” jest pracą bardzo dobrą, aktualną i zawiera szereg wartościowych spostrzeżeń uściślających wiedzę na temat anatomii w historii. Opiniowana rozprawa doktorska wskazuje, że autor posiada dużą wiedzę i znajomość podjętej tematyki. Jest dobrze przygotowany merytorycznie i posiada umiejętność posługiwania się zgromadzonym piśmiennictwem. Potrafi przeprowadzić prawidłową, wyważoną analizę cytowanych publikacji, w tym także historycznych. Zgromadzony przez autora materiał jest tak bogaty, że może być podstawą do dalszych publikacji dotyczących poruszanego tematu. Praca wykonana jest bardzo starannie i w pełni kwalifikuje się jako rozprawa doktorska. W związku z powyższym stawiam wniosek do Wysokiej Rady Wydziału Wojskowo-Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie lek. Grzegorza Wysiadeckiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Z uwagi na to, że w recenzowanej pracy podjęty został trudny, bardzo rozległy i bardzo ważny temat. Został zebrany bardzo szeroki materiał historyczny i bardzo bogate piśmiennictwo, starannie i pomysłowo opracowane przez autora, proponuję o wystąpienie do Jego Magnificencji Rektora Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o wyróżnienie recenzowanej rozprawy.

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu
KATEDRA I ZAKŁAD ANATOMII PRAWIDŁOWEJ
Kierownik

dr hab. Bohdan Gworyś prof. nadzw.